

Norman Manea

ÉRZELMEK ISKOLÁJA

Vallasek Júlia fordítása

Esett. A hölgy a Gheorghii Dimitrov keresztvezetésnél állított meg. A Lacul Tei felé menő villamos megállója felől kérdezett. Amikor megbillentette hatalmas, piros esernyőjét, megismertem. A szőke Alfandari doktorné! A filmszínésznő ezer évvel ezelőtt, egy nyári délutánon vágódott be a hollywoodi stúdiókból nyomorúságos, szűk és sötét kis konyhánkba, az ötvenes évek Bukovinájába. Akkor magam is vörös nyakkendő, vörös pionírjelvényes sztár voltam, aki vörös szavatokkal és szónoklatokkal lelkesítette a tömeget. A Hollywoodból érkezett hölgyet is beleértve, aki pár évvel később visszatért a fővárosba, az ő Hollywoodjába.

Nem felejtettem el sem a színésznő hangját, sem a szavait: „Meg szeretném ismerni ennek a fiúnak az édesanyját.” Anya meglepődve, félénken törölgette műanyag kötényébe a kezét.

Most a hajdani sztárok egymás mellett álltak a Lacul Tei felé haladó 17-es villamos megállójában. Azonnal igazoltam az értékes információt: igen, ez a Lacul Tei irányába menő 17-es villamos megállója.

Nézem: Alf doktorné, a Bukarestben töltött diákévek idején aktuális szeretőm édesanyja, fiatalabb, karcsúbb kiadásban.

A pármiai felöltő, így kellett neveznem a nagyszerű, homokszínű mohairpelerint, amely gyöngéden takarta testét. Szép, igen, volt ebben az ismeretlenben valami egy filmszerű, egzotikus szépségből, miközben valamilyen provokáló cinkossággal mosolygott. Simone Signoret és Marilyn Monroe fura keveréke. Gyökeret vert a lábam, nem tudtam mozdulni, mintha én is a 17-es villamosra vártam volna.

Esett, nem esett, mintha elállt volna. A hölgy ernyője be volt csukva, kecsesen forgatta az ujjai között. Fiatalosan megrázta aranyhaj-sisakját, és újra végigmért. És ismét rám mosolygott. A következő pillanatban belém karolt. Kicsit magasabb volt nálam, távolodtunk a megállóból. A filmről beszélünk, amely a Marx–Engels sugárúton levő, dokumentumfilmeket játszó moziban volt műsoron, egyéb cél híján oda tartottunk.

A fasizmus igazi arca volt a címe a szovjet dokumentumfilmnek, amelyről közben kiderült, hogy előző héten már mindketten láttuk. Furcsa, hogy épp ezt a filmet... nem túl szórakoztató téma egy első társalgáshoz. A hölgyet éppúgy megrázta a film, mint engem, és hajlandó volt újból megtekinteni. Igen, érdemes újra nézni azt a sok közvetlen valószínűséghez kapcsolódó, szubverzív utalást, tényleg, mennyi megbeszélni való jelenet.

– Zsidó vagy, ugye? – hallatszott a színésznő hangja.

Nem tetszett a kérdés, akkor inkább a filmrajongók cinkossága. Miért lennék zsidó? Nem olyan az orrom, nincs akcentusom... csak azért, mert belementem a fasizmusról való beszélgetésbe? A film nem is a fasizmusról szólt!

Még ilyen bűnös időkben sem érdekel senkit ebben az országban a fasizmus vagy a kommunizmus? Nem érdekel senkit, de senkit, kivéve engem meg a szép ismeretlent, aki megszólított?! Vajon polgártársaink mind hedonista léhűtők maradtak, akiket a tréfa, a bor, a nóta és a mindennapi kis ügyeskedések érdekelnek?

Zsidó? Mi közöm a zsidókhoz? Saját magamhoz is alig van közöm... Elég nekem, ha békén hagynak egy sarokban lélegezni. Egy szuszra szavaltam el az idézetet.

A hölgy hosszan nézett, nem sejtette, hogy ezek nem az én szavaim, a *Kafka* név nem tette volna súlyosabbá őket. Biztos voltam benne, hogy nem ad nagyobb szerepet a társalgásnak annál, ami megilleti.

– Filozófus vagy kereskedő?

Tehát nem vett tudomást a válaszról, figyelmetlenül folytatta a vidám eszmecsere.

– Ez a két kategória létezik, nemdebár? A férjem kereskedő. Úgy tűnik, te a másik kategóriába tartozol.

Mindkettő a szabadság mestersége, idegenek a szocializmus igazi arcától, kis híján ki is kiabáltam, ami a fejemben járt. De az ember nem adhatta ki magát ilyen meggondolatlanul egy ismeretlennek.

Igen, a hátrányos helyzetű csoportba tartoztam, nem tagadhattam. Megálltam, és én is hosszan figyeltem. Elmosolyodott, és kezet nyújtott:

– Alice Aslan.

Örmény névnek tűnt... Igen, az örmények jó kereskedők, de nem láttam, hogyan kapcsolódik mindez hozzám. Az Alice keresztnév nem árult el semmit. Szőke haj, nagy, nedves, zöld szempár, hollywoodi öszkép? Kozmopolita szépségklisé.

A következő órák során, amíg az esőben megtisztult utcácskákön sétálgattunk a Călărăși út felé, a Sihleanu utca közelében, ahol Iacobi doktornál laktam albérletben, majd a Szabadság park körül, életrajzi részletekkel ismerkedtem meg. Egyedül élt. Férje átszökött a határon, kellemesen berendezkedett valahol külföldön. Remélte, hogy ő is mihamarabb kijut hozzá. Addig gyanús, átmeneti személynek számított. Szerény, de tisztes módon kereste meg a betevőt: pénztárosnő volt a Bălcescu úti KALÁSZ üzletben.

Ismertem a helyet, a KALÁSZ a Román–Szovjet Baráti Társaság Szövetkezeti Könyvtára mellett volt, ahova naponta eljártam. Remek túrós és húsos batyuk!... A vendégek nem is sejtették, hogy rövidesen a könyvtár is, a sütemények is eltűnnek.

Nem, nem vettem észre a hajdani „kizsákmányoló osztályok” e nagyszerű képviselőjét a KALÁSZ pénztárgépénél. A többi egzotikus páriához hasonlóan ez a hölgy is könnyedén beszélt arról, hogy milyen nyomorúságos módon keresi mindennapi kenyerét.

Beesteledett, behúzódtunk egy-egy sarokba vagy a park bokrai közé. Hosszú csókok a sötétség rejtekében.

Rachel, suttogtam az ölelésektől megrészegülten, Rachel... így neveztem az ismeretlen nő ajkát, keblét, nevét. Nevetve tiltakozott az ismeretlen név hallatán, elfogadható diákos túlzásnak tartotta. Rachel, Rachel, a francia, az afrikai, a zsidó, a vörös... Nem, nem volt francia, afrikai vagy zsidó. Román nő volt, igen, sosem hallott Alfandari doktornőről, képzeletbeli anyósomról egy vérfertőző viszonyban, sem a vörös Rachelről, Thibault doktor szerelméről, aki Roger Martin du Gard regényéből hirtelen testet öltött előttem.

Az irodalmi álmodozások erotikával való keveredése nem ért véget a kamaszkorral. A bukaresti könyvtárak csak fokozták a szédületet. Egy-egy ismeretlen nő hosszú, magányos követése többnyire ugyanazokkal az ostoba, minden drámaiságot nélkülöző kudarcokkal végződött. A doktornő lánya, Ela Alfandari maga is tanulni érkezett Bukarestbe, ő lett kora diákkorom szerelmi maszturbálásainak alanya. Gyors, olykor meg ájulásig elhúzott előjátékok a kisasszony szobáskájának keskeny ágyán, amelyeknek azonnal vége lett, mihelyst a férfiasságot már nem lehetett kordában tartani. A vadmacska ki-merülten, rémülten húzódtott vissza. A névtelenség szabadsága – erről álmodott a Bu-

karestbe érkező vidéki gimnazista. Széles utcák, nedves aszfalt, az üstökös mágneses vonzása azonnal magával ragadta az embert. Hosszú, hiábavaló séták a színházból, mozi-
ból, könyvtárból vagy fodrásztól távozó ismeretlen után. Félénk, néma vadászatok. A kö-
vető borzongva várt valamilyen apró, diszkrét jelre, amely arra mutatna, hogy őt magát
is követik. A felgerjedt évszakok lírai pompájában a szimat kétségbeesetten térképezte
fel a várost. A pillanat arca: a munkásnő sápadtsága, aki levetkőzött, majd büszkén, fel-
háborodottan, pajzsot emelve hirtelen újra felöltözött, a törülköző, amellyel szilveszter
éjszaka, amikor a katona valahol messze szolgálta a hazát, az őrnagy felesége gondosan
megtörülte magát, a tangóénekesnő szőrmeköpenyének redői, amelyek maguk után
vonszolták a beleegyezés jelére vágyó magányos fiút, a hisztérikus tapizásokért betege-
sen rajongó lapos mellű könyvelőnő nagy, előreálló fogai.

Egyszer, egy péntek délután, amelyet a Széplány utca 20. szám alatt töltött, ezt a
címet suttogva adták tovább egymásnak a diákok.

Be kellett menni egy udvarra, az ajtó a személyzeti lépcső felé nyílt. A lépcső alján
kopott eleganciájú öreg üldögélt egy háromlábú zsámolyon. Beszedte a díjat, 25 lejt,
és megadta a jelet a bejutásra. Szobácska az első emeleten. Hosszú, virágos ágytakaró-
val borított ágy. A széken egy vizeslavór. Az ágyban Rabelais cselédlánya mosolyogva.
Széles, sápadt arc, nagy, fekete szempár. Zsíros, boglyas haj. Rutinos vigyor. Az, akitől
a címet szerezte, minimális felvezető információkkal is szolgált: a tiszteletre méltó kurva
egy katonai motorbajnok neje, akinek titokban így gyarapítja a jövedelmét.

A nő jelt ad, az ügyfél levetkőzik: kabát, pulóver, cipő, ing, nadrág. A nő keresztül-
húzza hálóingét a fején: meztelen.

Feláll az ágyról, közelebb lép, mezítláb. Két nagy láb, vastagon pirosra mázolt nagy
körmök. Széttárja a lábát. A diák mozdulatlanul vizsgálja a nagy, csúnya körmöket a
nagy, csúnya lábbon. A nő ismét felmászik az ágyra, az ügyfél pedig felmászik a nagy, csú-
nya nőre, puha, izzadt mellére. Ragacos nagy tenyere az ügyfél lába közt, anyás sza-
vak, ujjak próbálják felébreszteni. Egy pillanat alatt felgerjed, majd ugyancsak egy szem-
pillantás alatt örege, erőtlően lelohad.

Rachel mást ígért. Távol urától, a kereskedőtől, királynői pármai köpenyébe burko-
lózva végre elégeti a görcsös évek terhét. Az ismeretlen, aki nappal a KALÁSZ pénztá-
rosnőjének álarca mögé bújt, végre gondjaiba veszi a filozófiai zsákutcákhoz vonzó-
dó diák éjszakáit.

Találkoztunk végre! Szorosan egymáshoz simulunk a merino, mohair vagy ki tudja
milyen varázslatokkal bélelt lódenkabát nagy pármai sátra alatt. Sorsunk nemsokára be-
teljesül! A piros esernyős hölgy legalább olyan türelmetlennek látszott, mint a neofita.

Odaértünk a ház elé. Nem hívott be, nem engedte, hogy még egyszer megcsókoljam,
úgy látszik, a szomszédok miatt folyamodott ilyen óvintézkedésekhez. Cigaretára gyűj-
tott, nekem is odakínált egyet a híres Kentekből, a társadalmi szolgáltatások nem hiva-
talos váltópénzéből. Úgy volt, hogy három nap múlva, szombat este találkozunk. Meghívott
szombat estére a lakásába!

Nem fog történni semmi ördögi: az ismeretlen nő nem tűnik el, és nem is gondolja
meg magát az utolsó pillanatban. Lesz egy menedékünk, egy ágy, egy sötét folyosó,
bármilyen tér megfelel a tűzvésznek. Ezúttal az egyetlen feladat az volt, hogy kivárjuk
a szombat estét. Szombat, fél nyolc, Hollywood-alkóv!

A szocialista korszak vidéki fiának szexuális inaskodása nem bizonyult szerencsésnek.
Az olvasmányok által siettetett korai kamaszodás ütközött a Forradalommal. A kis, vidé-
ki ripacs körüli frivol tapsok? A lányokkák édesen tolongtak a híresség körül, titokban zsen-

ge ajkukat, nyakukat, zsenge keblük egy-egy darabkáját kínáltak neki. Csak eddig, ne tovább, mert megver anyám... A moziterem sötéte Brindusát, Pusyt vagy Silviát jelentett, és főleg Icát, ő volt a legkevésbé vonzó, de melankolikus és bizarr volt. Vaksötét, suttogások, fehérnemű és epidermisz kapargatása a könyöknél, a hónalnál, a vállnál és lejjebb, lejjebb, szédület, lejjebb, még lejjebb, fájdalom, fallosz, genny. Mater Dolorosa, aki értett a lírai üzenetből, a gettó nyelvére fordította a veszélyt: Pár év, és megöl ez a fiú!

Alf doktor lánya később más szédületekbe avatta be a bódult ifjoncot. A végig nem vitt előjátékok kábulata. Majd a cselédlány klasszikus vendégszeretete... A katonák éjjeli pihenői között Lukrécia jóindulatúan helyet adott a fiatalúr ejakulációinak is... Fiatal testének nem volt sem jázminillata, sem pirított hagyma-szaga, katonaszaggal keveredő nőillat volt.

A filozófiához és nem kereskedelemhez vonzó fiatalúr nem merte doktor elé vinni a nadrágjában érzett szégyenletes viszketés kérdését. Már nem léteztek magánrendelők, nem volt kivel beszélni a botrányos titkokról, beletörődött, hogy rémülten együtt él a kárhozát vírusaival. Az újságok, a rádió, a könyvek, a gyűlések, a nagy összejövetelek nem az efféle polgári nyugtalanságokról beszéltek. „Minél romlottabbak az erkölcsök, annál szigorúbb a közvélemény...” Az egyre kevésbé forradalmi valóság igazolta a szocializmust nem is ismerő forradalmár, Saint-Just szavait.

A páciens végül mégis meggyógyult, Rachel du Gard pedig szombat este vissza fogja adni a fiatal-ságba vetett hitét.

A napok hol gyorsan, hol lassabban teltek ugyanannak a viselős, szédült napnak a kitágult hasában. Kétmegállónyi sors a pihenés szent napjáig, amelyet a Láthatatlan, aki maga is megpihent, Szombatnak nevezett.

Napos délután. Szelíd alkonyat, nagy levegőmadarak merevedtek meg az égbolton. A járókelőket nemigen izgatták az ideges, apró, ritkás léptei, amelyekkel újra meg újra végigjárta a Szabadság park sétányait. A másodpercek sietség nélkül teltek, a nyugdíjasok békésen figyelték a félénk ifjú jól megjátszott apátiáját.

A Nifon utca a helyén, a házak ugyanúgy sorakoznak, mint két nappal, húsz vagy harminc nappal korábban. A 28-as szám ugyanott. Semmi nem változott, minden a helyén van, az időtlen idő és a tér pillanatnyi örökléte. Két kőlépcső az egyemeletes prizmaépület bejáratánál. Két egyforma csengő egymás alatt a masszív tölgyfa ajtón. Felettük a név. A mutatóújj megnyomta az Alice Aslan feliratú gombot. Az utca sarkán álló óra hét óra harminchat percet mutatott. Azonnal ajtót nyitott. Szép, noha nem olyan fiatal, mint az első találkozás estéjén. Minden elő volt készítve, semmivel nem kellett sietni. Nem kellett túl hamar kezdeni vagy túl korán befejezni, mondták a szavak, megcáfolva a gyermekien sürgető vad öleléseket. Azért mégis tettek néhány próbálkozást a társalgásra. Banalitás, amely stimulálja a közeledést, a vágyat? Frivol mondatok, az orvosról, aki meg szokta vizsgálni, és vénember létére nem restellte szabadjára engedni a kezét vagy a célzásait.

Jó bor, drága poharak, egy rejtkehelyre húzódott világ csilingelése... A vár benyíló párosodások görcseitől nyögtek, suttogások és sóhajok, sikolyok és nyögések, az összes társadalmi osztály, etnikum és kor átkai. A magánszféra lett az egyetlen vagy, visszahúzódhattunk önmagunkkal, na, hadd lám, itt már nincsenek besúgók, hazugságok, mocsok, gyorsan, gyorsan, mielőtt beözönlenek a bakák.

Senki nem özönlott be Alice Aslan kellemes kis garzonjába. Nem volt itt sem ok, sem kifogás a zaklatásra. Meztelenek voltunk és szabadok, a széles, tiszta ágyon. A kurtizán teljesítette kötelességét, nem sietett, nem kezdte túl korán, és nem állt szándékában

befejezni, csak a vendég zuhant a szélsőséges türelmetlenségből szélsőséges passzivitásba, hagyván, hogy partnere buzgón kiszolgálja őt. A trükkök tették mesterkéltté a testek kinézisét, vagy éppen fordítva, a mesterkéltség felajzotta a szenvedélyt? A gondolat elkalandozott, a test lerokadt, a cinkosság nem erősítette meg a lelket.

A vágy tárgyát végső soron egyszerű meghatározni, ennyit a gondolkodó is tudott. Konkrét, rögeszmés, parasztos, pontos kifejezések, amelyeket a kancára, a kocára, a kutyára és az antilopra használunk. A szerv, igen, az egyszerű, parancsszóként hangzó kifejezésnek kell helyettesítenie a verseket és a romantikus álmokat, gondolta a filozófus, miközben az ajak és ujjak igyekezetét figyelte, amelyeket Rachel a vágytól duzzadó, nyirokkal, nyákkal teli arcon, ajkon, nyelven mozgatott. A dilettáns figyelte a kurtizán reflexeit, ahogy ajkát, kezét, keblét is. A kozmikusság elemi forrása, szavalta gondolatban a diák, akit rögeszmésen izgatott a táplálék, amellyel legszívesebben soha be nem telt volna, és amelyet most valami gazdagabbra cserélt, legalábbis Rachel ezt próbálta bebizonyítani. Súlytalanság, igen, nem elhanyagolható kifejezés sem az erotikus lélektanban, sem az epikában. Van, amikor megy, máskor nem nagyon vagy egyáltalán nem, még ha a kihívások ugyanolyannak tűnnek is... és nem a filozófia gyógyítja a csalódást. A cigaretta sem, noha Alice sokat szívott, és végül én is többet szívtam, mint amennyit bírok. Hajnalban távoztam, minden vágy kiszáradt belőlem. Spleenesen görnyedve, egy szál cigit füstölve, amit Alice erőltetett a számba. Oda nem illőn, kizsigereleten, megcsömörödve, a szépség elvárásai és igyekezete által letaglózottan. Kielégíthetetlenül és szemérmetlenül azon a hosszúnál is hosszabb éjszakán ő maradt birodalmának, a csodák országának szép úrnője.

A partnernőm nem gondolta meg magát az utolsó percben, nem tűnt el hirtelen a semmibe, csúnya sem volt, épp ellenkezőleg. Valami mégis kimozdította a vágy mechanizmusát. Az éjszaka energiája feloldódott, foglya hajótörést szenvedett a túlságosan józan hőségben. Csak később tudta meg, hogy a tökéletes szexuális bajtársiasság, a szélsőséges összpontosítás és szélsőséges önfeledtség, a szeretkezés eksztázisa hosszabb intimitási gyakorlatot igényel, mint amely egy első találkozásba belefér.

Aslan asszony szobáckájából a lilás reggelbe kilépve eszembe jutottak a Bukarestbe érkezésemet követő első évszakok. A város elbűvölően tárult ki az idegen előtt. Nem tudtam betelni azzal, hogy végigkószáltam a sugárútjait, parkjait, vendéglőkben kóborogtam, magával ragadott a házak titka a sejtelmes hajnali órákban. Egy szempillantásban, úgy tűnt, ott leselkedik a meglepetés. Félelem és veszély, leláncoltság, minden lépésnél. Kétségbeesés, vágy arra, hogy mindent kiadj. A pánik elsietett, fűszeres erotikája, párosodások illata. Vagy egy eltévedt alkalmazott pofikája, egyedül, éjszaka, a bóbiskolva a depó felé tartó villamoson, ott, a kihalt villamoson vagy a depó egy ládával és szerszámokkal teli zugában végbemehetett volna a sietős összefonódás. Az álomkóros lány egyáltalán nem aludt, az utas leste őt, a sofőr figyelte őket a vezetőfülkére erősített tükörből. Mindaz, ami történt, aminek történnie kellett volna, vagy ami elmaradt, annak a márciusi délutánnak az örületéhez hasonlított, diákkorom harmadik fél-évében, amikor egyik szemináriumon a vékonyka Sanda Ionescu mellé, lecsúszott arisztokraták bolondos lánya mellé kerültem. Hirtelen fogdosni kezdtük egymást a pad alatt, a kezem mélyen a szoknyája alá nyúlt, a selymes, nedves, egyre nedvesebb két comb közé, az ő keze egyre nedvesebb nadrágomban, a professzor tovább beszélt a tábla előtt, mi izzadtan folytattuk, és szabad kezünkkel jegyzeteltünk. A természeti katasztrófák, földrengések, árvizek, vulkánkitörések, diktatúrák által felerősített szexualitás. Kétség-

beesett és hangsúlyozott, és ott zajlik a zsarnok megfigyelők orra előtt? Semlegessé tett volna a Rachel du Gard asszony kényelmes garzonjából áradó biztonság?

A következő héten nem kerestem meg. Alice úgy tíz nap múlva felhívott telefonon. Rosszkedvűen, morcosan feleltem.

Amikor pár hónap múltán kezdtem megbánni, már hiábavaló volt a vágy, hogy helyrehozzam a hibát. Nem felelt az ilyen faragatlan közeledésekre, már nem is dolgozott a KALÁSZ-ban, ahol hiába próbáltam a nyomára akadni.

A következő hetekben, hónapokban égen-földön kerestem kétségbeesetten. A következő évben is. És azután is, mindenhol, sehol, a cím nélküli ismeretlenben.

'83-ban, Belgrádban, a Fanar kávézóban álmodozva meredt az ezüstös csészére. Amikor hirtelen megrázta vörös hajának lángzuhatagát, úgy nézett rám, mintha én lennék az ügyfél, akire várt. Egy konferencia utolsó napja volt. Bukaresti kollégáim kizártak maguk közül, hagyományos okokból vagy talán azért, mert alig várták, hogy jelentős bevásárlásokba kezdjenek, bútor, tévé, hűtőszekrények, amelyekre megvoltak a stabil öszszeköttetések. Egy csúf városban kószáltam délutánonként, amely világos, frenetikus, vágyaktól és szédülésektől felajzott oázisnak tűnt a kis bukaresti Párizst terrorizáló sötétséghez, fantomokhoz képest. Korán visszatértem a szállodába, a tévében bámultam mindazt, amit Bukarestben nem láthattam. A hazatérés előtti estén későig kint maradtam, csaknem éjfélig, és bementem a Fanarba. Alice vörösre festette a haját, most olyan volt, mint Roger Martin du Gard regényében az Afrikából visszatért Rachel. Leültem vele szemben, rám mosolygott, de nem ismert fel. Elfelejtett románul, csak egy-két szó jutott eszébe, én nem tudtam szerbül, rövid orosz felkiáltásokon keresztül értekeztünk, de szavak nélkül is megértettük egymást, mielőtt kettesben el nem távoztunk.

Pár év múlva megfiatalodva láttam viszont egy nyugat-berlini autóbuszból. Izgatottan szálltam le a Check Point Charlie, a Kelettől elválasztó határ felé távolodó sziluett után. Lihegve értem a nyomába, megkérdeztem, hogy jutok el az Einstein Caféba. Meglepett, ideges mozdulattal rántott egyet keskeny, törekeny vállán, sála kibomlott, mint egy narancssárga kigyó, jókedvűen elmosolyodott, elkísért egy darabon, aztán tovább, belém karolva, mint régen.

Párizsban a Pompidou Központ szolgált az igazi meglepetéssel. Ott állt, magasan, egyenes tartással az udvaron, ahol három akrobata- és bohóccsoport versengett a közönség figyelméért. Csodás őszi dél, szelíd, tiszta. Felfelé nézett a velem lefelé tartó mozgójárda irányába. Ahogy leértem, rögvést a karcús, rögvést tartású szókeség felé indultam, aki a falnak dőlve várakozott. Megkérdeztem, hogy tetszett a kiállítás. Meglepettnek tűnt, talán nem látta a kiállítást, noha honfitársunk műveit állították ki, ami érdekelhette volna. Vagy más oka lett volna a zavarának? Már egyáltalán nem beszélt románul. Újra rákérdeztem, ezúttal franciául. Sikertelenül. Megpróbálkoztam azzal a néhány általam ismert angol kifejezéssel, boldogan mosolyogva azonnal válaszolt, és azt ajánlotta, igyunk meg egy kávé vagy egy konyakot a szomszéd utcában, a Le Masque bárban. Kávé választottam, erőset csak este iszom, és pénzem sem volt ilyesmire. Megértette, tudta, hogy a keleti útlevéllal rendelkező szerencséseknek nincs pénze, sietett pontosítani, hogy meghívottja vagyok. Hallgattunk egy darabig, kötelességének érezte elmondani, hogy Amszterdamban él, egy híres orvos titkárnője.

– Aha, az az öreg orvos, a vénség...

– Hogy mondta?

Döbbsen bámult rám, elkomorodott, ismét feltűnt a szemöldöke közt az a kis redő, amely mindannyiszor megjelent, valahányszor Alice elkomorodott valamiért. Kék szem-

pár, sima, sápadt arc, keskeny, nagy kéz... igen, a nagydarab, karcsú holland nő Alice hangján beszélt, amelyet mostanra meglehetősen rekedtté tett a dohányzás.

– Semmiség, csak vicceltem – próbálkoztam németül.

Értett németül, ez megkönnyítette a beszélgetést, noha úgy tűnt, nem kedveli a hódítók nyelvét.

– Feltételezem, az orvos udvarol a titkárnőnek.

– Nem vettem észre. Szívélyes, szigorúan szakmai kapcsolat van köztünk.

– Aha, tehát a férj... értem.

– Nem vagyok férjnél. Vagyis voltam. Egy keleti volt a férjem.

– Keleti? Persze... elfeledkeztem róla. Igazi keleti?

– Remélem, nem vagy rasszista, mint a legtöbb kelet-európai!

– Nem, dehogyis, csak kíváncsiskodom. Örmény?

– Indonéz. Volt karatebajnok. Most edző. Három éve elváltunk, de néha találkozgatunk.

Este háromszor váltottunk metrót, és hosszan keringtünk, ameddig megtaláltuk a Rue de la Folie Maricourt utcai épületet.

Csodás lakosztály, mint egy divatlapban. A holland nő barátnője, lakberendező, amint a szobákon is látszott, éppen szabadságát töltötte valahol, egyedül voltunk. Hoztam egy üveg Sztolicsnaja vodkát, ilyesmivel töltöttem meg Bukarestben a bőröndömet, hogy legyen mit eladni, ajándékozni.

Nem készített ennivalót, arra számított, hogy kimegyünk egy vendéglőbe. Ott maradtunk a nagy, színes kristálykockában, Kirsten a fekete kanapén, a kelet-európai veleszemben, a vörösön. Ittunk, beszélgettünk.

– Ne siess. Holnap, holnap majd mindent megcsinálunk.

Nem akartam halogatni, nincs időm halogatni. Kirsten utálta a türelmetlenséget, azt mondta, agresszióknak érzi, mintha mocsokkal öntenék le. Amszterdamban egy nála fiatalabb férfival élt, aki hálás volt neki, amiért megtanította lassan, módszeresen, sietség nélkül szeretkezni.

– Aki siet, elkésik.

Összerezentem, megismertem a közmondást.

– Igen, betanítottam, szakértője lett a nyugodt dugás különböző fokozatainak.

Ismét összerezentem, hasonlóak voltak a kifejezések, az amszterdami titkárnő figyelmesen vizsgálta, milyen hatással vannak rám a szavai. Aztán megvetően ledobta a ruháját, untatta tettének formalitása. Meztelenül a gumimatracon, a parketten. Nem nagyon ment a dolog. Nyugalom, fokozatok nélkül nem működött.

– Van egy nővéred?

Felült a kanapén, hosszan, fehéren, egyik lábát a támlára vetve, hogy be lehessen látni a lába közé.

– Nővérem, nekem? Nem, nincs testvérem.

– Akkor édesanyád. Édesanyád?

– Az anyám? Mi van vele?

– Hát a kapcsolatok...

– Az anyámmal való kapcsolatom? Jó. Szoros. Bonyolult. Bonyolult az anyámmal való viszonyom.

– Aha... vérfertőzés?...

Csak egy román káromkodás követhette ezt a társalgást. Kirsten már nem mosolygott, rendkívül komoly lett, mereven figyelte az idegen sötét középpontját. Nem tűnt elége-

detlennek a kudarc miatt, de nem állt szándékában a sietségnek és a fokozatosság hiányának tulajdonítani, a sietség és a fokozatosság hiánya jól rejtett titkokkal függ össze.

– Az orvosod, az a vénség, ugye pszichiáter?

Nem döbentette meg a kérdés, mosolya ravasszá, ferdévé vált, az arca megfagyott.

– Pszichiáter? Ugyan! Sebész.

Hallgattam, eltartott egy darabig, amíg újra kezdte a vizsgálódást.

– Sietsz, hogy túljuss az aktuson, igaz? Talán a szerelem hiányzik? Az a gyerekes szó... Szeretethiány, nem? Vagy a bűn, valami rejtett bűn... szeretnél minél hamarabb túlesni a dugáson, ugye?

Összegömbölyödött, lehajolt a padlón fekvő vodkásüveg után. Már nem volt fiatal, de teste rugalmas volt, sima, jól karbantartott. Már csak egy csepp vodka maradt az üvegben, megnedvesítette hosszú, fehér mutatóujját, és hosszasan szopogatta.

– A könyvek okoznák? Vagy a szocialista rendőrség? Nem volt időtök, nem volt szabad kipróbálni a szexuális bolondságokat? De hát a tiltás fokozza az érdeklődést, nem? Az érdeklődés kísérletezéshez vezet, a kísérletek pedig tapasztalathoz, nem?

Nem feleltem, én is mereven bámultam rá, egyáltalán nem voltam kíváncsi a vallatás sötét középpontjára.

Csendben elszívtunk egy-egy cigarettát a dunhilles csomagjából, és meztelenül, közömbösen aludtunk egymás mellett a matracon. Hajnalban szédülten, kimerülten osontam ki, mintha keserű füveket szívtam volna. Hosszan csavarogtam a hideg levegőben, a szerelem fővárosának utcáin, a felé a negyed felé, amelyben egykor Thibault doktor Rachellel találkozott. A város idegenné vált.

Másnap ígéretem ellenére nem hívtam már fel Kirstent. Megbántam, később írtam neki Bukarestből, Jeruzsálemből. A maastrichti kongresszusra menet írtam neki pár sort New Yorkból, egy félfülű Van Goghot ábrázoló képeslapra, aztán írtam a Simplicissimus Hotelből, hogy egy hétig maradok Hollandiában, elmehetnék hozzá Amszterdamba. Nem válaszolt.

Nem számítottam rá, hogy egyszer csak úgy belöki a felvonó ajtaját abban a tömbházban, amelyben lakom. Teltek az évek, a harmincnegyedik emeletről tartottam lefelé, amikor a tizenhatodikon kinyílt az ajtó, előbb nem látszott senki, majd berobbant egy rövid hajú, karcsú, szőke nő, egy miniatűr fehér kutyussal a karjában. Korábban nem találkoztunk, ötvenkét emelet van, és vagy ezer lakás a mi Upper West Side-i tömbházunkban, az ember nem ismerhet mindenkit.

Alma hideg volt és gonosz, rögeszmésen izgatták a mindennapi tornagyakorlatok és Micro nevű babácskája, ahogy a puffos, hisztérikus dögöt nevezte. Úgy tűnik, a kutyus ellensúlyozta a fiatal ügyvédnö frusztrációit és ambícióit, aki mindezt hajlíthatatlan, éles hangon *self-esteem*nek nevezte, afféle élőket holtaktól elválasztó tesztként.

Már nem voltak gondjaim az angol nyelvel, de az erotikus argót még alig értettem. Alma túláradó volt, az ágyban abszolút jól működött, és a dolognak megvolt az előnye, hogy úgy tudtam havonta néhányszor, egy-két, akár három órára is beosonni a hálószobájába, hogy senkinek sem tűnhetett fel. Idegesített az általa rohamszerűen előadott büntetőjogi retorika és etika, de rendszeresen visszajártam tizenhatodik emeleti lakásába. A temetésre azonban már nem mentem el, noha a lakók mind ott voltak, és senki sem gyaníthatta, hogy bármiféle közöm lett volna az elhunythoz. A baleset egyszerűen szétszaggatta a baba miniatűr és az anya hajlékony, rugalmas testét. Rögeszmésen üldözött ez a kép, nem volt szükségem temetési szertartásra. A temetésen viszont megismerkedhettem volna Altával, Alma ikertestvérével, akiről a szomszédok elragadtatottan és vég nélkül beszéltek.

Alta csak egy év múlva lökte be a felvonó ajtaját. Kutyus helyett bicikli volt nála, a kormányára egy Henry Miller-kötetet erősített. Balerina volt, kecses, mulatságos módon irányította a szexuális műveleteket.

– Hagyd, hadd kezdjem én! Így ni, a számmal. Nő, mindjárt megnő. Fogd vissza magad, fogd vissza magad, mert harapok! Látod, máris nő, fogd vissza magad, amíg bírod!

A hangja kitisztult, a rekedtségnek nyoma sem maradt. Alta jó tíz éve nem dohányzott.

– Így ni, ne engedd el magad! Fogd vissza! A kezed ide, az odúba, a forráspontra! Most, most gyere! Lassan, erősen, ahogy mondtam! Lassan, lassan és erővel!

Egy szombat este rettenetes migrénre hivatkoztam, hogy ne kelljen elkísérnem a családot a hegyekben töltendő hétvégére. Az egész éjszakát Altánál töltöttem. Nagyon vágyott erre az extravagáns gesztusra, egyre sürgetett, hogy vállaljam a kockázatot. Készült férjhez menni, s mindenképpen együtt akart tölteni velem egy éjszakát.

Fájdalmas, morbid öröm, az utolsó éjszaka megkésett eksztázisa az egykori finom, élénk test mellett.

Mély, fiatalos álm, vezeklés. Fényes, kék füstcsík. 17-es villamos. Rachel vidáman szállt le róla, széles, piros köpenyében, a karjában Micro kutyával. Meghatottan öleltük meg egymást, szédültem a mérges mohairhullámoktól, a temetési pelerintől, könnyeimmel küszködtem. Orrcimpám, mint régen, édes mérgekkel telt meg. Az éjjeli afrodiákum aromája, ájulás, vad pillanat, az öregség fatális kábítószere.

Kováts Judit

ELTAGADVA, ELHALLGATVA

Regényrészlet*

A német megszállás, még ha számítani lehetett is rá, és gyakorlatilag ellenállás nélkül ment végbe, felforgatta az életünket. Nyolcadikos gimnazista voltam, érettségi előtt álltam, a tanév azonban nagy hirtelenében, április elsejével befejeződött. Osztályfőnökünk, Zádor Erna komor, ünnepélyes arccal hirdette ki, hogy nagyhét csütörtökjén az iskola tornatermében kerül sor a ballagásra és az értesítők kiosztására. Olyan baljós volt a hangja, hogy pisszenni és kérdezni sem mertünk, és eszünkbe sem jutott örülni a két és fél hónappal meghosszabbodott szünidőnek.

Csütörtökön a tornateremben szorongott az egész iskola. Mi, ballagók, végigjártuk a termeket, a folyosót, énekeltük a Gaudeamus igiturt, aztán beszuszakolódtunk a pulpitus és a hetedikesek közé. Az ének ugyanaz volt, mint máskor, Weiszer igazgató úr és a hetedikesek szószólója ugyanolyan szépen elbúcsúztatott bennünket, mint a tavalyi nyolcadikosokat, mégis rendkívül furcsára vagy inkább semmilyenre sikeredett az egész ünnepség. Nem mehettünk ki az iskolából, következésképp Mihály bácsi nem húzta a

* Előzményét lásd a *Holmi* 2010. júliusi számában.